

Informacja Prasowa 15 września 2025 r.

Kampania społeczna „Szkoła przyjazna dla neuroróżnorodności, szkoła przyjazna dla każdego człowieka” pod Honorowym Patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzeczniczki Praw Dziecka i Prezydent Miasta Łodzi Hanny Zdanowskiej

15-26 września 2025 r.

- Dwunastoletni Adrian już trzykrotnie zmieniał szkołę z powodu barier sensorycznych, które stały mu na drodze w dostępie do edukacji uszytej na miarę. Głośny dzwonek, wysoki poziom hałasu na tłumnej przerwie, a także brak pokoju wyciszeń zamieniały szkołę w poligon przetrwania. Głośny dzwonek sprawiał Adrianowi fizyczny ból. Strach przed przeszywającym dźwiękiem był nie do zniesienia.
- Jedenastoletnia Anita już od trzech miesięcy czuje ogromny smutek i niechęć do wychodzenia z domu. Jak sama mówi, „świat jest dla niej za ciężki”. Od najbliższych słyszy, że jest leniwa i powinna się zająć czymś konstruktywnym. Na wizytę u psychologa nie zgadzają się najbliżsi. Psycholożka szkolna wspiera dziewczynkę bez zgody rodziców, co w świetle obowiązujących przepisów prawa jest nielegalne.
- Piętnastoletniemu Szymonowi, rozwijającemu się w spektrum autyzmu i z ADHD obniżono ocenę zachowania, uzasadniając to faktem, że „nie inicjuje i nie podtrzymuje kontaktów z rówieśnikami”.
- Siedemnastoletnia Julita każdą długą przerwę w szkole spędza w zaciemnionym kąciку pod schodami, gdzie „ma chwilę spokoju i nikt nic od niej nie chce”. Przez społeczność szkolną jest określona jako „dziwaczka”.
- „Ten autyzm to ci chyba wymyślili” – usłyszał szesnastoletni Tomek od jednej z nauczycielek. „Zamiast machać palcami przed oczami, weź długopis i skończ rozwiązywanie zadania!”
- „Proszę podpisać ten IPET pani córki na bieżący rok szkolny, jest taki sam jak w zeszłym roku. Tylko proszę szybko podpisać, bo jesteśmy po terminie” – usłyszała mama nastoletniej Gabrieli, rozwijającej się w spektrum autyzmu i z chorobami współwystępującymi. Na prośbę mamy o współtworzenie zapisów tego najważniejszego dokumentu w edukacyjnym życiu jej córki, usłyszała, że „nie ma na to czasu”.
- Nauczyciel historii w podmiejskiej podstawówce poprosił dyrekcję szkoły o możliwość zorganizowania szkolenia z zakresu dostosowań edukacyjnych dla osób uczniowskich w spektrum autyzmu i z ADHD. W odpowiedzi dyrektor nie wyraził zgody ani na szkolenie, ani na superwizję, argumentując, że nie ma na to środków finansowych.

To tylko z niektóre z wielu przypadków i form przemocy systemowej, jakiej doświadczają w polskiej szkole uczniowie i uczennice rozwijający się w spektrum autyzmu, z ADHD, ADD, Zespołem Tourette’a czy FAS. Znacznie częściej niż ich neurotypowi rówieśnicy narażeni są na traumę szkolną, w tym przemoc rówieśniczą.

Dlatego też my, młode osoby samorzecznicze w spektrum autyzmu i z niepełnosprawnościami, chcemy dostępu do edukacji na miarę naszych potrzeb i możliwości. Edukacja włączająca w obecnym kształcie

nie jest edukacją dla wszystkich. Polska szkoła nie jest przyjazna osobom rozwijającym się w spektrum autyzmu, z ADHD, ADD czy zespołem Tourette'a i FAS. Zamiast zapewniać komfort nauki i bezpieczeństwo, zbyt często jest areną dramatów młodych ludzi.

Jesteśmy tuż po rozpoczęciu roku szkolnego 2025/2026. Dla wielu osób uczniowskich i ich rodzin jest to czas wyzwań, lęków i niepokoju. Pora to zmienić!

Apelujemy o szkołę przyjazną dla neuroróżnorodności, autentycznie dostępną dla każdego i każdej z nas – nie tylko w deklaracjach specjalistów, obietnicach decydek i decydek oraz martwych przepisach prawa.

Potrzebujemy mądrego wsparcia nauczycieli, dyrekcji i władz oświatowych, rozumiejących nasze potrzeby. Chcemy szkoły, która zapewni nam psychologiczne BHP, bezpieczną przestrzeń do nauki i odpoczynku, gdzie dostępność sensoryczna, architektoniczna i komunikacyjna będzie standardem, nie postrzegana jako fanaberia.

Apelujemy, by zapisy w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego były tworzone rzetelnie, a nie metodą "kopiuj-wklej". O to, by Wielospecjalistyczna Ocena Poziomu Funkcjonowania Ucznia (WOPFU) była dokumentem, który wspiera młodego człowieka w przestrzeniach szkolnych i zmienia się wraz z nim, a nie kończy krótki biurokratyczny żywot w szufladzie.

Apelujemy o zaopiekowanie osób uczniowskich z ADHD, ADD, Zespołem Tourette'a, FAS, które funkcjonują w przestrzeniach szkolnych bez adekwatnego systemowego wsparcia.

Apelujemy o wprowadzenie do szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych lekcji różnorodności w każdej szkole, odgórną likwidację krzywdzącej, punktowej oceny zachowania i zastąpienie jej oceną opisową.

Apelujemy o nałożenie na jednostki samorządu terytorialnego ustawowego obowiązku powoływania Rzeczników Praw Uczniowskich na poziomie miast i powiatów

Zapewnijmy edukację włączającą w praktyce, przestańmy o niej tylko rozmawiać!

Będziemy działać, jak potrafimy najlepiej. Chcemy pokazać całemu światu, że potrzebujemy szkół przyjaznych dla neuroróżnorodności. Przyjaznych dla każdego człowieka, bez wyjątku.

W ramach tegorocznej edycji kampanii społecznej **„Szkoła przyjazna dla neuroróżnorodności, szkoła przyjazna dla każdego człowieka”**, objętej Honorowym Patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzeczniczki Praw Dziecka oraz Prezydent Miasta Łodzi Hanny Zdanowskiej, przeprowadzimy sześć lekcji różnorodności w szkołach i placówkach oświatowych w miastach, w których działa Klub Świadomej Młodzieży. Chcemy po raz kolejny otworzyć się na potrzeby szkół i placówek oświatowych, które dostrzegają konieczność szkoleń z udziałem osób samorządniczych i przeprowadzić spotkania szkoleniowe z Radami Pedagogicznymi i Społecznościami Szkolnymi.

Jednocześnie głos młodzieży wybrzmi w postaci apeli, które będziemy prezentować w mediach społecznościowych. Zwrócimy szczególną uwagę na pilne problemy osób uczniowskich z własnymi potrzebami edukacyjnymi. Będziemy apelować o standardy w ramach dostosowań edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem ośmiu obszarów:

1. Likwidacja barier sensorycznych, architektonicznych i komunikacyjnych;
2. Psychologiczne BHP;

3. Dostosowanie systemu do potrzeb psychofizycznych człowieka – nie odwrotnie;
4. Lekcje różnorodności;
5. Likwidacja punktowej oceny zachowania;
6. Prawny wymóg tworzenia samorządów uczniowskich w szkołach specjalnych;
7. Rzecznik Praw Uczniowskich w każdym mieście i powiecie;
8. Rzetelne zespoły IPET-owe – EDUTEAM: uczeń, nauczyciel, rodzic.

Organizator kampanii: Klub Świadomej Młodzieży Fundacji AutismTeam, Zespół Edukacja Włączająca Inicjatywy „Nasz Rzecznik”

Koalicja organizacji partnerskich organizujących i wspierających kampanię: Inicjatywa Obywatelska „Chcemy całego życia!”, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”, Fundacja „Pomierdało mi się”, Fundacja „Ale-Klasa”, Fundacja „Artonomia”, Fundacja „Mój Mount Everest”, Inicjatywa „Nastoletni Azyl”, Sekcja Praw Dziecka przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie, Fundacja na rzecz Praw Ucznia, Fundacja „ProAperTE”, Klub Świadomej Młodzieży Kutno przy Fundacji „ProAperTE”, Psycholog na spektrum – Anita Wojtkiewicz, Fundacja „FIONA”, Samorzecznik Maciej Ryszawy (Maciej w spektrum), Inicjatywa „Przestrzeń Możliwości”, Inicjatywa „reSTART” Tomasz Bilicki, Siła Małych Kroków, Fundacja Autika, Fundacja „z Innej Bajki”, Towarzystwo Tłumaczy i Wykładowców Polskiego Języka Migowego „GEST”, Krzysztof Chojecki – Pan Pistacja, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Doradztwa Zawodowego i dla Dzieci z Wadami Rozwojowymi w Łodzi, Samorzecznik Bartosz Jakubowski, Atyпова Dziewczyna, Klub Wolontariusza „Kuźnia Aktywności”, Stowarzyszenie „Supermoce”, Fundacja Prodeste, Consensus – dr. Joanna Ławicka, Autistic Snapshots/Photography&Asperger Marek Stankiewicz, Fundacja „Zdążyć z Miłością”, Atyпова Dziewczyna, Kobieta z ADHD Alicja Bazan, FemiAutyzm oraz Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ”.

Kontakt:

Sylwia Kowalska, ekspertka edukacji włączającej, koordynatorka Społecznego Pogotowia Interwencyjnego, inicjatywy „Chcemy całego życia!” i Fundacji AutismTeam; członkini inicjatywy „Nasz Rzecznik”
info@autismteam.edu.pl , s.kowalska@autismteam.edu.pl, tel: 509 707 337

Jan Gawroński, samorzecznik, założyciel i koordynator Klubu Świadomej Młodzieży Fundacji AutismTeam; członek inicjatyw „Chcemy całego życia!” i „Nasz Rzecznik”
info@autismteam.edu.pl , j.gawronski@autismteam.edu.pl, tel: 509 707 337

Anna Duniewicz, koordynatorka Inicjatywy „Nasz Rzecznik”, Inicjatywa obywatelska „Chcemy całego życia!”, anna.duniewicz@naszrzecznik.pl, tel. 505 905 928